

Iskušenja bosanskog suda za ratne zločine

Author: [Merdijana Sadović](#)

I kada kroz nekoliko godina Haški tribunal za bivšu Jugoslaviju bude okončao svoj rad, bosansko Veće za ratne zločine će nastaviti da izvodi osumnjičenike pred lice pravde.

Međunarodna zajednica je pohvalila sud u Sarajevu, ali je on – kako objašnjava **voditeljica IWPR-ovog programa za MKSJ, Merdijana Sadović** – tek neznatno uticao na proces pomirenja u Bosni i Hercegovini, BiH, gde ga lokalni Srbi uglavnom odbacuju kao pristrasnu i manjkavu instituciju.

Kako pripadnici različitih nacionalnosti vide Sud BiH?

Otkako je 2005. godine osnovano Veće za ratne zločine pri Sudu BiH, bosanski Srbi stalno su imali primedbe na njegov rad. Republika Srpska (RS), na čijem je čelu Milorad Dodik, tvrdi da taj sud služi prevashodno za to da progona Srbe.

Iako Sud BiH ne vodi evidenciju o etničkom poreklu osoba koje su optužene za ratne zločine, Centar za istraživanje ratnih zločina (CIRZ) Republike Srpske tvrdi da 70 procenata od ukupnog broja optuženika čine Srbi, oko 16.5 Bošnjaci (tj. bosanski Muslimani), a 12.5 procenata Hrvati.

Hrvati se takođe žale na rad Veća za ratne zločine. Nevladina organizacija „Croatia Libertas“ smatra da je taj sud „pod snažnim uticajem bošnjačkih političara“ i tvrdi da to dokazuje mali broj presuda protiv Bošnjaka – „pogotovo u poređenju sa brojem presuda protiv Srba i Hrvata, kao i drakonskim kaznama koje se njima izriču“.

Bošnjaci, sa svoje strane, Državni sud vide kao važno sredstvo suočavanja sa prošlošću, neophodno za procesuiranje onih koji su odgovorni za ratne zločine. Oni kažu da veliki broj optužnica i osuda protiv Srba naprosto odražava činjenicu da su većinu zločina u bosanskom ratu (1992-95.) počinile srpske snage, te da na to ne treba gledati kao na dokaz da ovaj sud – kao što tvrdi Dodik – predstavlja anti-srpsku instituciju.

Kakvi su rezultati ovog suda u poređenju sa MKSJ-om?

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) osnovan je 1993. kao „ad hoc“ tribunal sa ograničenim mandatom. Formiran je da bi sankcionisao teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava i ratne zločine počinjene tokom devedesetih u bivšoj Jugoslaviji, kao i da bi gonio one koji su najodgovorniji za te zločine. Pred ovim sudom je optužena ukupno 161 osoba; okončana su 124 suđenja, dok je u toku još 37 postupaka.

Za šest godina, koliko postoji, bosansko Veće za ratne zločine osudilo je 112 osoba; trenutno je u toku 26 postupaka protiv 55 pojedinaca, dok se u deset slučajeva kojima je obuhvaćeno 16 osumnjičenika očekuje izricanje žalbenih presuda. Sedamnaest suđenja je okončano tako što su optuženici sporazumno priznali krivicu.

MKSJ očekuje da će sva suđenja i žalbene postupke okončati do 2014. Bosanski sud, međutim, nema vremenski ograničen mandat.

MKSJ je veoma skupa institucija u kojoj, uz retke izuzetke, svako suđenje traje po nekoliko godina. Bosansko Veće za ratne zločine manje košta i daleko je efikasnije. No, glavni problem sa kojim se ono suočava jeste preopterećenost. Prema nekim procenama, u Bosni ima oko 10,000 lica koja su osumnjičena za ratne zločine i veoma je malo verovatno da će Sud BiH – i pored sve svoje efikasnosti – ikada moći da sudi svima koji su odgovorni za ratna zlodela.

Srbi i Hrvati ne misle da su MKSJ i Sud BiH učinili dovoljno kada je u pitanju procesuiranje zločina počinjenih nad pripadnicima njihovih naroda. Bošnjaci, pak, smatraju da je pravda isuviše spora i da se

sudi tek neznatnom broju onih koji su odgovorni za zločine nad njima.

Srbi su skloni osporavanju presuda koje izriču MKSJ i Sud BiH zbog toga što – kako se navodi – strahuju da će veliki broj osuda izrečenih Srbima naposljetku dovesti u pitanje i legalitet RS-a. Većina Bošnjaka sve vreme tvrdi da RS predstavlja rezultat ratnih zločina i da je treba ukinuti.

Srbi veruju da bi bili tretirani pravičnije ukoliko bi im se sudilo pred sudovima u RS-u. To je i jedan od razloga zbog kojeg insistiraju na ukidanju Suda BiH i prebacivanju nadležnosti na entitetske sudove.

Ni Hrvati nemaju previše poverenja u MKSJ ili bosanski državni sud, ali oni nemaju izbora, pošto – za razliku od Srba – nemaju svoj entitet unutar BiH, pa ni pravosudne institucije koje bi bile isključivo pod njihovom kontrolom.

Bošnjaci do sada nisu imali većih zamerki na račun MKSJ-a ili Suda BiH. Međutim, skloniji su da više veruju MKSJ-u, zbog toga što ima bolji sistem zaštite svedoka i ne podleže lokalnim političkim uticajima.

Da li je bosanski sud na bilo koji način doprineo pomirenju?

I MKSJ i bosanski sud za ratne zločine su vrlo malo uticali na procese pomirenja u BiH i regionu. Iako su ti sudovi – zahvaljujući iskazima svedoka i donetim presudama – besumnje doprineli utvrđivanju činjenica o ratovima vođenim tokom devedesetih, oni nisu mnogo postigli kada je u pitanju prihvatanje tih činjenica od strane različitih nacija u BiH. Srbi oba suda doživljavaju kao anti-srpske političke institucije i, u većini slučajeva, odbijaju da prihvate njihove zaključke kao istinu o onome što se dešavalo u proteklom ratu.

Pre svega, na oba ova suda bilo je veoma malo priznanja krivice koja bi mogla značajnije doprineti procesu pomirenja u čitavom regionu. Iako su neki okrivljenici koji su priznali krivicu izrazili i žaljenje zbog počinjenih zločina, ta priznanja su retko izazivala bilo kakve reakcije lokalnih zajednica u BiH.

Postoji li uticaj lokalne politike?

Zbog veoma složene političke situacije u Bosni i njenog multietničkog karaktera, u Sudu BiH angažovane su međunarodne sudije kako bi se obezbedilo profesionalno vođenje sudskih procesa. Međunarodna zajednica i MKSJ su do sada hvalili rad samog suda i kancelarije tužioca. Mnogi posmatrači smatraju kako nemogućnost zvaničnika RS-a (na čelu sa Dodikom) da izvrše politički uticaj na ovaj sud ujedno predstavlja i glavni razlog zbog kojeg oni žele da se tog suda otarase, ili da se otarase makar međunarodnog osoblja.

Kako je rad bosanskog suda prikazan u lokalnoj štampi?

O procesima pred Sudom BiH većina medija iz Bošnjačko-hrvatske Federacije izveštava prilično objektivno, dok mediji u RS-u te procese mahom ignorišu. Mediji u tom entitetu izveštavaju o slučajevima koji se procesuiraju pred Sudom BiH obično samo na početku suđenja ili prilikom izricanja presude, pri čemu se uopšte ne upuštaju u pojedinosti tih slučajeva. Tek nekolicina uistinu nezavisnih medija u RS-u povremeno izveštava o suđenjima koja se odigravaju pred Većem za ratne zločine.

Kakvo će nasleđe ostaviti za sobom Državni sud?

Nema sumnje da bi bosanski Državni sud trebalo da nastavi sa radom, jer će – kada MKSJ za koju godinu bude zatvoren – lokalni sudovi za ratne zločine u Bosni i Hercegovini, Srbiji i Hrvatskoj biti nadležni za izvođenje osumnjičenih pred lice pravde.

Veoma je malo verovatno da će rad svih tih sudova biti u potpunosti priznat od strane ljudi koji su tokom devedesetih doživeli rat, jer je za mnoge od njih još uvek prerano da se suoče sa istinom. Međutim, nasleđe Suda BiH i drugih takvih sudova u regionu biće važno za buduće generacije i možda će im pomoći da bolje razumeju šta se zaista dešavalo na Balkanu potkraj prošlog stoleća.

Location: [Bosnia and Herzegovina](#)

Topic: [IWPR Insight](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/isku%C5%A1enja-bosanskog-suda-za-ratne-zlo%C4%8Dine>

